

कामात्मानमिति अथयत्रान्यत्पश्यतितद्व्यमिति श्रुतेरैश्वर्यमपितुच्छमेवातो न प्रशंसंति संतः ममसः कामोदयस्ततः प्रवृत्तिस्ततो दुःस्वमतो मन एव निरोद्धव्यमित्य
॥ ९ ॥ एतच्चेनेकजन्मसाध्यमित्याह भूयोभूय इति विच्छिद्य विच्छिद्योत्तरोत्तरभूमिलाभरूपं जन्म यस्य सः भूयोभूयोजन्मा तस्मादेवाभ्यासयोगात्तु द्विषः सत्सारमार्गमोक्षमार्गविचिंत्य कामान्संहरत
विपूर्व्यान्वयः कोसौ इत्याह दानं चेति ॥ १० ॥ यो दानादिध्यानयोमांतात्कामेन कामपूर्वकं नारभते यच्च चायं कामयते स धर्मो नेति विदित्वेति संबंधः फलितमाह यो धर्मो नियमस्तस्य मूलमिति तस्य कामस्य यो
नियमो नियहः स धर्मः स च मूलं मोक्षबीजं ॥ ११ ॥ कामस्य दुरुच्छेद्यत्वं कामोक्तिभिरेवाह अत्र गाथा इत्यादिना अनुपायेन निर्ममत्वं योगाभ्यासश्च कामजयोपाय उक्तस्तद्व्यतिरेकेणेत्यर्थः ॥ १२ ॥ यो मामिति प्रहरणे
वागादींद्रियसाध्ये जपादिशास्त्रे प्रादुर्भवामि अहमेव सर्वोक्तो जपादिकर्तृत्यभिमानरूपेणाविर्भवामि तेन जपादिकं विफलं करोमीत्यर्थः द्वितीये यो मामिति श्लोके प्रहरणे मनसि इमं शानवैराग्यन्यायेन जितो म

कामात्मानं न प्रशंसंति लोके नेहा कामाकाचिदस्ति प्रवृत्तिः ॥ सर्वे कामा मनसो गप्रभूतायान् पंडितः संहरते विचिंत्य ॥ ९ ॥ भूयोभूयोजन्मनोभ्यासयोगाद्योगी
योगं सारमार्गं विचिंत्य ॥ दानं च वेदाध्ययनं तपश्च काम्यानि कर्माणि च वैदिकानि ॥ १० ॥ व्रतं यज्ञान्नियमान् ध्यानयोगान् कामेन यो नारभते विदित्वा ॥ यद्य
चायं कामयते स धर्मो न यो धर्मो नियमस्तस्य मूलं ॥ ११ ॥ अत्र गाथाः कामगीताः कीर्तयंति पुराविदः ॥ शृणु संकीर्त्य मानास्ता अखिलेन युधिष्ठिर ॥ नाहं शक्यो
नुपायेन हंतुं भूतेन केनचित् ॥ १२ ॥ यो मां प्रयतते हंतुं ज्ञात्वा प्रहरणे बलं ॥ तस्य तस्मिन् प्रहरणे पुनः प्रादुर्भवाम्यहं ॥ १३ ॥ यो मां प्रयतते हंतुं यज्ञैर्विविधदक्षिणैः ॥
जंगमेष्विव धर्मात्मा पुनः प्रादुर्भवाम्यहं ॥ १४ ॥ यो मां प्रयतते नित्यं वेदैर्वेदांतसाधनैः ॥ स्थावरेष्विव भूतात्मा तस्य प्रादुर्भवाम्यहं ॥ १५ ॥ यो मां प्रयतते हंतुं धृत्या
सत्यपराक्रमः ॥ भावो भवामि तस्याहं स च मां नावबुध्यते ॥ १६ ॥ यो मां प्रयतते हंतुं तपसा संशितव्रतः ॥ ततस्तपसितस्याथ पुनः प्रादुर्भवाम्यहं ॥ १७ ॥ यो मां प्र
यतते हंतुं मोक्षमास्थाय पंडितः ॥ तस्य मोक्षरतिस्थस्य नृत्यामि च हसामि च ॥ अवध्यः सर्वभूतानामहमेकः सनातनः ॥ १८ ॥

या काम इति निश्चित्य प्रयतते संन्यासादिकं करोति तस्य मनस्येव पुनरहं प्रादुर्भवामि यदा दुरभियुक्ताः प्रमादिनो बहिः श्रित्ताः पिशुनाः कलहोत्सुकाः संन्यासिनोऽपि दृश्यंते देवसंदूषिता शया इति ॥ १३ ॥ यो यज्ञैः
कामं जिघांसति तस्य चेतसि यथा धर्मात्मा जंगमेषु उत्तमयो नौ उदाररूपेणाविर्भवति तद्वत्तस्य चेतसि अहं दंभादिरूपेणाविर्भवामि ॥ १४ ॥ स्थावरेषु अनभिष्यक्तरूपेण भूतात्मा जीवः धर्मात्मेत्यत्रापि पठंति
केचित् याज्ञिकपक्ष्यावेदवेदांतसाधनेष्वल्पा कामाभिव्यक्तिरित्यर्थः ॥ १५ ॥ धृत्यासंगमे विपदि च धैर्यतः भावश्चित्तं धैर्यबलेनैव लोकद्वयं जेष्यामीत्यभिमानवतं तं करोमीत्यर्थः सच इममेवाभिमानं का
मत्वेन बंधकत्वेन नावबुध्यते ॥ १६ ॥ तपसा योगबलेन तत्रापि योगोपसर्गरूपेण मधुमत्याद्यैश्वर्यभूमिषु स्पृहारूपेणाविर्भवामि ॥ १७ ॥ मोक्षमास्थाय नित्यमुक्तमात्मानमज्ञात्वामोक्षार्थं यस्तप आदिकरो
तितमज्ञं प्राप्य नृत्यामि च हसामि चेत्यर्थः ॥ १८ ॥